

Čís. 2017.

Vyviňovací důvod dle Šu 2 písm. c) tr. zák. předpokládá, že schopnost pachatelova, rozpoznati protiprávnost skutku, k němuž jeho vůli nutkají pudry v jeho mysli se zrodí, a řídití svoji vůli dle správného rozpoznání, je ochromena zrušením neb alespoň zkalením jeho vědomí, pro které není s to kontrolovati směr vůle dostatečnými a správnými představami o skutkových okolnostech, za nichž jedná, a uvědomiti si, že z jeho skutku nastane protiprávní výsledek.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Veřejný pořádek jest širším pojmem než obecný mír (§ 14 čís. 5 zákona), jímž rozumí zákon klidné, smírné soužití všeho občanstva přes rozpory, podmíněné růzností názorů a zájmů rázu politického, národnostního jazykového, rasového a náboženského.

Způsobilstv činů ohroziti obecný mír předpokládá nebezpečí, že jím budou tyto rozpory prohlubovány a zostřovány.

Výrok, který mohl zavdati příčinu jen k výtržnosti, vyčerpávající se ve zlém nakládání pohoršených posluchačů s pachatelem, není způsobilým ohroziti obecný mír, nýbrž jen veřejný pořádek.

(Rozh. ze dne 10. června 1925, Zm I 201/25).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 27. ledna 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem urážky presidenta republiky podle Šu 11 čís. 2 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n. a přečinem podle Šu 14 čís. 5 téhož zákona, pokud napadla výrok o přečinu podle Šu 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky, vyhověl jí, pokud napadla výrok, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem Šu 14 čís. 5 zákona, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 9 písm. a) a čís. 10, správně jediný důvod čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř., dovozujíc, že jest sice dána objektivní skutková podstata přečinu Šu 11 čís. 2 zákona na ochranu republiky, že však není dána skutková podstata přečinu Šu 14 čís. 5 téhož zákona ani po stránce objektivní, jelikož stěžovatelovo hanobení českého národa nebylo povahy a nemohlo způsobiti následky, Šem 14 čís. 5 předpokládané, a že se ohledně obou přečinů nedostává subjektivní skutkové podstaty, protože stěžovatel učinil závadný projev ve stavu úplného opilství. Tuto námitku neprovádí stížnost po zákonu. Její vývody, že stěžovatel spáchal čin v úplném opilství, nevycházejí z toho, co napadený rozsudek po této stránce na skutečnostech zjišťuje, nýbrž srovnávají závěr nalézacího soudu, že nešlo v době závadných výroků u obžalovaného o úplnou opilost, nýbrž jen o podnapilost, přímo s výsledky hlavního přelíčení, ba dokonce jen s některými úryvky některých výpovědí, ponechávající ostatní materiál průvodní nepovšimnutým. Jest ovšem přisvědčiti názoru stížnosti, že zákon nepředpokládá, že pacha-

telova opilost dosáhla takového stupně, že zůstal na místě ležeti, čímž asi stížnost miní, že se pachatel stal neschopným k jakémukoliv jednání, zejména k ústním projevům. Než tak si napadený rozsudek omluvný důvod §u 2 písm. c) tr. zák. nevykládá. Skutkovým opodstatněním záporného výroku o úplném opilství stěžovatelově jsou skutkové okolnosti v rozsudku zjištěné, obzvláště, že obžalovaný věděl, jaká píseň se hraje, že si byl vědom, že má co činiti s policejním strážníkem, že porozuměl správně vyzvání strážníkovu, by zaplatil svůj účet a následoval strážníka na strážnici, že zaplatil sklepnici správně, co požadovala. Již z této části skutkového opodstatnění je zřejmo, že se nalézací soud řídil názorem, že pro omluvný důvod §u 2 písm. c) tr. zák. stačí, že opilý nepostřehuje nebo nevnímá správně okolnosti, za nichž jedná. Tento výklad §u 2 písm. c) je správný. Podstatou tohoto omluvného důvodu jest, že si pachatel pro úplnou opilost nebo jinaké pomatení smyslů není vědom toho, co činí, t. j., že schopnost pachatelova, rozpoznati protiprávnost skutku, k němuž jeho vůli nutkají pudy, v jeho mysli se zrodí, a řídití vůli dle správného rozpoznání, je ochromena zrušením neb alespoň zkalením jeho vědomí, pro které není s to, kontrolovati směr vůle dostatečnými a správnými představami o skutkových okolnostech, za nichž jedná, a uvědomiti sobě, že z jeho skutku nastane protiprávní výsledek. Proto nepřiči se správnému použití zákona, odvodil-li nalézací soud ze zjištění, že stěžovatel postřehl a vnímal v jiných směrech skutkové okolnosti a události správně a jednal k podnětům jiných osob účelně, závěr, že si byl — přes požití značného množství alkoholických nápojů — vědom svých činů, i v době, kdy pronesl výroky, o které v této trestní věci jde.

Zbývající vývody stížnosti vztahují se výhradně k výroku o přečinu podle §u 14 čís. 5 zmíněného zákona, tak že po vyvrácení námítky, o níž dosud jednáno, bylo stížnost, pokud napadá výrok o přečinu §u 11 čís. 2, jako neodůvodněnou zavrhnouti. Jelikož jde ve výroku, že český národ jsou volové, o sprostou nadávku, je stížnost v nepravu i pokud popírá surovou povahu stěžovatelova hanobení. Avšak nelze jí upřít oprávnění, pokud namítá dále, že zjištěnými skutečnostmi není opodstatněna zákonná známka, že projev stěžovatelův mohl snížit vážnost republiky nebo — jak napadený rozsudek předpokládá — ohroziti obecný mír v republice nebo její mezinárodní vztahy. Rozhodovací důvody prvé stolice neuvažují ani o těchto směrech projevu zvláště a podrobně. Zjišťují toliko povšechně, že stěžovatel přistoupil v restauraci »U Primašů« za přítomnosti asi 100 osob ke stolu Rudolfa S-ka, který si dal zahráti ruskou píseň »Volga«, ptal se ho, zda ví, jaká píseň se to hraje, a když S. přisvědčil, pronesl stěžovatel hlasitě, takže to mohlo slyšeti 10 až 15 hostů, že český národ není nikde uznáván, že jsou to volové, a pak stěžovatel rovněž tak hlasitě řekl, »český národ jsou volové, nikde nejsou uznáváni a prezident, kterého Jste volili, jest zrovna takový t . . . a jako Vy.« K tomu připojují rozhodovací důvody — přihlížejíce patrně k výpovědi svědka Š-a další zjištění, že výrok způsobil u přítomných takové pohoršení, že by bylo málem došlo k výtržnosti. K ohrožování mezinárodních vztahů republiky tato zjištění naprosto nepoukazují. Nepoukazují sama o sobě ani ke způsobilosti výroků, ohroziti obecný mír, byť jen v některém místě neb obvodě republiky. Výtržnost, ku které

mohl projev stěžovatelův zavdati příčinu, byla by se vyčerpala ve zlém nakládání hostů projevem pohoršených se stěžovatelem. Taková, byť násilná odvěta lidí jednotlivci za jeho neslušné chování byla by ovšem porušením veřejného pořádku, t. j. státem zaručené a zákony chráněné bezpečnosti právních statků, k nimž náleží i tělesná nedotknutelnost a neporušitelnost občanů jednotlivců. Veřejný pořádek není totožným s obecným mírem, nýbrž je širším pojmem, než obecný mír, jímž rozumí zákon — jakž vyplývá z Šu 14 zákona na ochranu republiky — klidné, smírné soužití všeho občanstva přes rozpory, podmíněné růzností názorů a zájmů rázu politického (ve směrech čís. 1 Šu 14 vytčených), národnostního, jazykového, rassového a náboženského. Způsobilstv činů, ohrozit obecný mír, předpokládá, že čin buď sám o sobě nebo ve spojení s okolnostmi, za nichž se stal, poukazuje k nebezpečí, že jím budou prohlubovány a zosťřovány rozpory, v předchozí větě naznačené.

Jak dokázáno, není závěr napadeného rozsudku, že projev stěžovatelův mohl ohrozit obecný mír v republice nebo mezinárodní vztahy, opodstatněn skutečnostmi, které při správném výkladu zákona naplnily by tento znak přečinu Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky. Proto spočívá výrok první stolice, jímž byl stěžovatel uznán za vinna tímto přečinem, na nesprávném použití zákona a bylo napadený rozsudek z důvodu čís. 9 písm. a) Šu 281 tr. ř. v této části výroku zrušiti. Šetření a úvahy o tom, stal-li se projev stěžovatelův, který není takové povahy sám o sobě, po případě za dosud nezjištěných okolností, které dávaly projevu při správném výkladu zákona směr na nebezpečí rázu ve vedlejší větě Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky vytčeného, přísluší a náleží jako zjišťování skutkových okolností výhradně nalézacímu soudu. Proto nelze zrušovacímu soudu rozhodnouti ihned ve věci samé a nezbylo než vrátiti věc k opětovnému projednání a rozhodnutí v rozsahu zrušení nalézacímu soudu.

Čís. 2018.

Ustanovení Šu 267 tr. ř. platí i pro rozsudek, vyneseny po novém projednání věci ve smyslu prvního odstavce Šu 293 tr. ř.

Zákaz reformatio in peius (§ 293 odstavec třetí tr. ř.) nevztahuje se na olázkou viny.

Povinnosti řidiče automobilu při vyjíždění ze vrat (§ 335 tr. zák.).

(Rozh. ze dne 15. června 1925, Zm II 48/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 14. října 1924, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinkem proti bezpečnosti života podle Šu 335 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti dle čís. 5, 9 a) Šu 281 tr. ř. Důvod zmatku podle čís. 5 spatřuje především v tom, že nalézací soud nedbal rozhodnutí, vydaného v této trestní věci Nejvyšším soudem, a jeho důvodů, podle stěžovatelova názoru pro soud první stolice závazných. Zmateční stížnost míní, že, vzal-li soud první stolice podle původního rozsudku za prokázáno, že stěžovatel nejel rychle, a sprostil-li ho v tom směru z obžaloby, a nezměnilo-li na skutečnosti,